Ikertermékek kalkulációja a tehenészetben

Ábel Ildikó – Pupos Tibor

Kulcsszavak: önköltségszámítás, ikertermék, költségfelosztás.

ÖSSZEFOGLALÓ MEGÁLLAPÍTÁSOK, KÖVETKEZTETÉSEK, JAVASLATOK

A számviteli alapelvek között szereplő összemérés és a valódiság elve, valamint a költségokozati elv gyakorlati megvalósítása a mezőgazdasági termelés sajátosságai miatt bonyolult. Különösen igaz ez az olyan állattenyésztési ágazatokban, ahol ikertermékek keletkeznek. Arra keressük a választ, hogy a kapcsolódó vizsgálati eredményeket felhasználva milyen lehetőségek adódnak a tehenészetben az egyenértékszámos osztókalkuláció helyett más önköltség-számítási mód alkalmazására. A dolgozatban ismertetjük konkrét gazdasági tényadatok alapján, modellszámítások segítségével kidolgozott módszerre való áttérés hatását.

BEVEZETÉS

Az ikertermékek önköltség-kalkulációjánál az a probléma, hogy a költségeket milyen arányban, hogyan, milyen módszerrel osszák fel a termékek között. A kiemelő önköltségszámítás ikertermékeknél is lehetővé teszi, hogy csak az a költség terhelje az adott terméket, amelynek az érdekében felmerült. A tehenészetben két főtermék keletkezik, melyekre jellemző, hogy a termelési folyamat egy bizonyos szakaszán egymástól elválnak. Az ikertermékek termelési folyamata termékenként eltérő időben és eltérő technológiai eljárással fejeződik be. A tehenészet ikertermékei a tej és a borjú. Az önköltség megállapításának kétféle módszere alkalmazható.

Az egyenértékszámos osztókalkulációban a különféle termékeket először az egyenértékszám segítségével a vezértermékre számítják át. Az átszámításkor az ágazatot jellemző legfontosabb terméket, az ún. bázisterméket, a tejet veszik alapul. A bázistermék önköltségét egyszerű osztókalkulációval állapítják meg. Az ikertermék önköltségét az egyenértékszámmal történő visszaszorzással kapják meg. Az egyenértékszám meghatározása nagyon fontos, mert a tényleges önköltséget akkor közelíthetik meg a legpontosabban, ha az egyenértékszám az egyes termékekkel kapcsolatos költségek tényleges arányát közelíti meg (7). Az 50-es, 60-as években az egyenértékszámokat, amelyek segítségével a fő-, iker- és melléktermékek között az ágazati összes költség feloszthető, a termékek beltartalmi értéke alapján képezték (6, 9, 4, 3). A jelenlegi gyakorlatban az 50/1979. (XII. 15.) PM számú, a mezőgazdasági termékek és szolgáltatások önköltségszámításának rendjéről szóló rendelethez tartozó irányelvek alapján az önköltséget egyenértékszámos osztókalkulációval állapítják meg. A rendeletben meghatározott egyenértékszám szerint 1 kg borjú élőtömeget egyenértékűnek kell tekinteni 8 liter tejjel. A módszer előnyeként jelölték meg, hogy az állandó jellegű átszámítási arányok kizárják a közgazdasági tényezők változó hatását. Hátránya, hogy alkalmatlanok a ráfordítások, a költségek kifejezésére.

Az arányszámos osztókalkulációt akkor alkalmazzák, amikor nem állnak rendelkezésre egyenértékszámok. Ebben az eset-

ben az egyes termékek értékarányaira – tervezési, elszámolási vagy eladási ár – épülő mércék alkalmazására került sor. Ennek az eljárásnak az volt a legfőbb hibája, hogy az árpolitikai megfontolások miatt a ráfordításarányok itt sem estek egybe az ár- (érték-) arányokkal (5). Ez a számítási mód nem adott pontos önköltséget, de az egyszerűsége miatt gyakran használták. Az akkori NDK-ban alkalmazott gyakorlatnak megfelelően 1963-tól a borjút és a tejet a főtermék mennyiségében gabonaegység-kulcsok segítségével fejezték ki (8, 10).

Az osztókalkuláció összetett módja *a kiemelő kalkuláció*. A termelésben az egyes főtermékek munkafolyamatai és költségei ismertek. A kalkulációban azt a költséget, amely nem terheli az összes terméket, elkülönítik. A megmaradó összeget osztják fel a termékek között, majd a különköltséggel korrigálják annak a terméknek az önköltségét, amelyet terhel (7). Ilyen különköltség a tehenészetben a fejőház és a tejkezelés költsége, amely közvetlenül a tejtermeléshez kapcsolható.

A tanulmány célja olyan kalkulációs módszer kidolgozása, amely a biológiai folyamatokat is figyelembe véve, a költségfelmerülés arányát pontosabban megközelíti.

ANYAG ÉS MÓDSZER

A vizsgálathoz egy dunántúli mezőgazdasági vállalat 1000 darabos tehenészeti telepének (2008. évi) költség- és önköltség-számítási adataira támaszkodtunk, a kiemelő kalkuláció módszert alkalmaztuk. Az elszámolás két változatát dolgoztuk ki, és a kapott eredményeket a jelenleg is alkalmazott egyenértékszámos osztókalkulációval hasonlítottuk össze. Elszámolás I.: Kiemelő kalkuláció, melyben a termékenyítés költsége a borjú különköltsége. Elszámolás II.: Kiemelő kalkuláció, melyben a termékenyítés költsége a két termék közös költsége.

A tehenészetre mint költségviselőre elszámolt összes költségből indultunk ki. A trágyát melléktermékként kezeli a vállalkozás, és az elszámolóáron számított értékét levonja az összes költségből, így kapja meg a főtermék összes költségét. A melléktermék értékével csökkentett költségből az I. változatnál négy, a II. változatnál három költségcsoportot alakítottunk ki.

A tehenészet költségeit aszerint csoportosítottuk, hogy milyen kapcsolatban állnak az egyes termékekkel. A tejtermelés különköltsége tartalmazza a fejőház értékcsökkenését és üzemeltetési költségeit, beleértve a fejőházi dolgozók bérét és annak járulékait, valamint a tej minőségvizsgálatának költségét. A termékenyítés költségét csak az I. elszámolásváltozatnál tekintettük a borjú különköltségének. A II. változatnál a termékenyítés költségét a tej és a borjú közös költségei közé soroltuk, mivel a tej termelésének elengedhetetlen feltétele a sikeres termékenyítés és vemhesség, majd ezt követően az ellés. A termékenyítés költsége tehát mindkét termék termeléséhez elengedhetetlen. A harmadik csoport tartalmazza a felhasznált vásárolt és saját termelésű takarmány értékét, melyet a termeléshez szükséges metabolizálható energiaszükséglet alapján osztottunk fel az ikertermékek között. A takarmányköltség felosztásakor egy olyan mutatót kerestünk, amivel a takarmányfelhasználás arányai jellemezhetők, ezért számoltunk a termeléshez szükséges metabolizálható energia alapján megállapított arányszámmal. A tejet tekintettük bázisterméknek, a borjúhozamot az energia-egyenérték alapján számítottuk át a bázistermékre. Majd egyszerű osztókalkulációval megállapítottuk a tejre jutó költséget, amelyet az egyenértékszámmal megszorozva megkaptuk a borjúra jutó költséget.

1. táblázat

A tejtermelő tehenészet termékeinek nettó és metabolizálható energiaszükséglete

Megnevezés	Nettó energiaszükséglet	Metabolizálható energiaszükséglet
Tejtermelés, MJ/l	3,18	5,13
Vehemnevelés, MJ/kg	6,57	40,32

Forrás: Schmidt et al. (2000) alapján

Az 1. táblázatból jól látható, hogy a metabolizálható energiaszükségletet figyelembe véve 1 kg borjú egyenértékű 7,856 liter tejjel (40,32:5,13 = 7,856).

A negyedik költségcsoport tartalmazza az egyéb anyag, igénybe vett szolgáltatások költségeit, az állatgondozók bérét, annak járulékait, a tehenek értékcsökkenését, a segédüzemi és a főágazati általános költséget, melyet súlyozás nélkül osztottunk fel a termékek között.

A kalkulációban az egyes korcsoportok állományváltozásánál a vállalat gyakorlatát vettük alapul. Ennek megfelelően az állományt öt korcsoportra osztottuk. A szopósborjak állományában az állatok 5 napig, csak a föccstejes időszakban tartózkodnak. A vizsgálat alapját képező elszámolásváltozatok közvetlenül ennek a korcsoportnak a kalkulációját érintették. Itt sem költséget, sem tömeggyarapodást nem számoltunk el. Az itatásos borjak közé csak a továbbtenyésztésre szolgáló üszők kerültek. 6 hónapos korban, 200 kg élőtömeg elérése után kerülnek a növendékállományba, ahol az első ellésig, azaz 25 hónapos korig tartózkodnak. A növendékállományból a termékenyítésre alkalmatlan egyedek a hízók közé kerülnek, ez a korcsoport 1,2%-át tette ki. A hízóállomány a bikaborjakat és a továbbtenyésztésre alkalmatlan üszőket, valamint a kiselejtezett teheneket foglalja magában.

A vállalatnál minden évben a tehenek 33%-a esik ki a termelésből részben a selejtezés, részben az elhullás miatt. A tenyészállatok pótlása saját tenyésztésű állományból történt. Az elhullást a vállalat tényadatai alapján terveztük. A szopósborjaknál 0%, az itatásos borjaknál 5,6%, a növendékeknél 3,8%-os elhullással számoltunk.

A VIZSGÁLAT EREDMÉNYEI

A hagyományos egyenértékszámos kalkulációban nem alakítunk ki költségcsoportokat, így azt a táblázatban külön nem szerepeltettük. A kalkulációban a melléktermékkel csökkentett összes költségből indulunk ki, amelyet az arányszám segítségével osztunk fel a két termék között.

2. táblázat

Az egyes költségcsoportok aránya a tehenészet költségein belül

(M.e.: %)

Költségcsoportok	I. változat	II. változat
Tej különköltsége	14,7	14,7
Borjú különköltsége	1,1	-
Takarmányköltség	50,9	50,9
Egyéb költség	33,3	34,4
Összesen	100,0	100,0

Forrás: saját számítások

A 2. táblázat a vizsgált elszámolásváltozatok alkalmazásakor kialakított költségcsoportok megoszlását mutatja. Mindkét elszámolásváltozatra jellemző, hogy az összes költség több mint felét a vásárolt és saját termelésű takarmányok értéke, egyharmadát pedig az egyéb költség teszi ki. Az I. változatnál a termékenyítés költsége a borjú különköltségeként, az összes költség mindössze 1,1%-át tette ki. Ez a költségtényező a tejet nem, csak a borjút terhelte. A II. elszámolásváltozatnál három költségcsoportot alakítottunk ki. A termékenyítés költsége az egyéb költségek közé került, ennek megfelelően mindkét termékre súlyozás nélkül számoltuk el.

A tehenészet – melléktermékkel csökkentett – költségének felosztása során alkalmazott háromféle eljárás közvetlenül a tej és a szopósborjú önköltségét befolyásolja. A többi korcsoportra csak a korosbítás következtében hat.

3. táblázat

A tej és a szopósborjú önköltségének alakulása az egyes elszámolásváltozatok szerint

(M.e.: Ft/kg)

	1. év			2. év			3. év		
Megnevezés	Hagyományos	I. vált.	II. vált.	Hagyományos	I. vált.	II. vált.	Hagyományos	I. vált.	II. vált.
Tej	66,6	66,8	67,5	66,9	67,1	67,8	67,3	67,5	68,2
Szopósborjú	532,9	491,3	290,1	535,7	491,7	290,5	538,6	492,1	290,9
Tej/borjú	1:8	1:7,3	1:4,3	1:8	1:7,3	1:4,3	1:8	1:7,3	1:4,3

Forrás: saját számítások

A 3. táblázat az egyes elszámolásváltozatok önköltségét mutatja. Mindkét új elszámolásváltozatra jellemző, hogy a tej önköltsége nő, míg a szopósborjú önköltsége csökken. A hagyományos elszámoláshoz képest a legnagyobb eltérést a II. változat tej önköltsége mutatta. A hagyományos és az I. változat között a különbség 0,23%, míg a hagyományos és a II. változat között 1,3%-os eltérés látható. Legszembetűnőbb különbség a szopósborjú önköltségében figyelhető meg. Az I. változat alkalmazásakor az önköltségcsökkenés 7,8%, a II. elszámolásváltozatnál viszont 44,4%. A termékenyítés költsége a tehenészet költségein belül alig több mint 1%-ot tett ki (lásd 2. táblázat), mégis közös költségként mindkét termékre elszámolva jelentősen befolyásolta a szopósborjú önköltségét. A hagyományos elszámolásban alkalmazott egyenértékszám miatt a két önköltség közötti arány 1:8. Az I. változat esetében ez az érték 1:7,3; a II. változat esetében pedig 1:4,3; mivel itt a borjú önköltsége 55,6%-a a hagyományos elszámolás szerinti értéknek. Az egyes elszámolásváltozatokon belül évről évre az önköltségek minimális emelkedése tapasztalható. A kalkulációban a tehenészet első évi nyitóállományának értéke megegyezik a vállalkozás állományának értékével. Az első évben a tehenészet költségei közé a nyitóállomány alapján elszámolt értékcsökkenés került. A második évben az állomány egyharmada az előző évben, az egyes elszámolásváltozatok alapján kalkulált magasabb önköltségű állomány. A se-

lejtezett állatok helyébe magasabb értékű állatok kerültek, amelyek értékcsökkenése is magasabb. A harmadik évben már az állomány kétharmada, majd az állomány egésze magasabb értékű. Ennek megfelelően a tehenészet költsége a magasabb értékcsökkenés hatására évről évre nő, majd az állomány teljes kicserélődése után az elszámolás értékcsökkenésre gyakorolt hatása megszűnik. A tehenészet költségeit a tehenek értékcsökkenésének kivételével azonosnak tekintettük, így az elszámolás értékcsökkenésre gyakorolt hatását is megfigyelhettük.

4. táblázat

Az egyes költségcsoportok aránya az önköltségben

(M.e.: %)

Költségcsoportok	I. változat		II. változat	
	Tej	Borjú	Tej	Borjú
Különköltség	15,1	41,1	14,9	-
Takarmányköltség	50,8	54,3	50,3	91,9
Egyéb költség	34,0	4,6	34,8	8,1
Összesen	100,0	100,0	100,0	100,0

Forrás: saját számítások

A 4. táblázat mutatja, hogy az egyes költségcsoportok milyen arányban jelennek meg az ikertermékek önköltségében. A tej önköltségének összetétele hasonló az összes költségen belüli költségcsoportok arányával, és ez az egyes elszámolásváltozatok sem befolyásolják jelentősen. Mindkét változatnál meghatározó tényező a takarmányköltség, amely az összes költség több mint a felét teszi ki, a II. változatnál ez az érték 0,5%-kal alacsonyabb. Az egyéb költség aránya valamivel több, mint egyharmad. A II. elszámolásváltozat esetében az egyéb költség részaránya nő a takarmány és a különköltség rovására. Ennek magyarázata, hogy a termékenyítés költségének áthelyezése a közös költségek arányát az összes költségen belül megnövelte. A borjú önköltségének összetétele viszont már lényegesen eltér az összes költségen belüli költségcsoportok arányától. A termékenyítés költsége az I. elszámolásváltozatnál a borjú önköltségének 41,1%-át adja, a takarmányköltség 50% körül mozog, a közös költség aránya az I. változatnál 4,6%-ra, a II. változatnál 8,1%-ra csökken. A II. elszámolásváltozatnál, ahol a termékenyítés költségét közös költségként mindkét termékre terheltük, a borjú önköltsége közel 44,4%-kal csökkent, és a takarmányköltség lett a meghatározó 91,9%-os arányával.

A kalkulációban a tehenészet hozamaként 8 427 415 liter tejjel és 30 400 kg borjúval számoltunk. Az 5. táblázatból látható, hogy a II. változatban kapott, a másik két elszámoláshoz képest alacsony szopósborjú önköltség a termékenyítés költségének tejre való átterhelődésének következménye.

5. táblázat

A termékenyítés költségének megoszlása a tej és a borjú között

(M.e.: %)

Megnevezés	1. év		2. év		3. év	
	Tej	Borjú	Tej	Borjú	Tej	Borjú
Elszámolás I.	-	100	-	100	-	100
Elszámolás II.	99,6	0,4	99,7	0,3	99,6	0,4

Forrás: saját számítások

A korosbítás miatt a szopósborjú önköltsége természetesen hatással van valamennyi korcsoport élőtömeg-önköltségére is (6. táblázat).

6. táblázat

A korcsoportok önköltségének alakulása az egyes elszámolásváltozatok szerint

(M.e.: Ft/kg)

	1. év			2. év			3. év		
Korcsoportok	1:8	I. vált.	II. vált.	1:8	I. vált.	II. vált.	1:8	I. vált.	II. vált.
Szopósborjú	532,31	491,22	292,79	535,63	491,69	290,53	538,58	492,13	290,87
Itatásos borjú	492,39	487,12	461,66	511,61	504,74	473,01	516,46	508,90	475,69
Növendék-marha	277,36	276,55	272,61	283,07	281,59	274,65	286,69	284,76	276,03
Hízómarha	185,73	183,11	170,42	182,24	179,28	165,68	181,97	179,06	165,40

Forrás: saját számítások

A korcsoportok önköltsége a nyitóállomány, az állománynövekedések és a tárgyévi termelési költségek értékéből alakul ki. Az itatásos és a növendékállomány önköltségét csak az előző korcsoportból hozott önköltség befolyásolja. A hízómarhák élőtömeg-önköltségére viszont több korcsoport önköltsége hat, a szopósborjaké az átminősített bikaborjak révén, a tenyésztésre alkalmatlan növendékeké, valamint a kiselejtezett teheneké. Az adatbázisul szolgáló vállalkozásnál a hízóállományba kerülő szopósborjak 140 kg súly elérésekor értékesítésre, a selejtezett tehenek 560 kg-os súlyban húsüzemi feldolgozásra kerültek, így a modell is ezt az állományváltozást követte.

Az I. elszámolásváltozatnál a szopósborjak önköltsége az eredeti elszámoláshoz képest 8,3%-kal alacsonyabb. Az átminősített borjak hatására az itatásos borjak önköltsége már csak 1,07%-kal mérséklődik. Ebben a csoportban az állatok fél éves korig tartózkodnak, emiatt a nagyobb nyitó készletérték tompítja az átminősített borjak önköltségcsökkentő hatását. A növendékmarha-állomány esetében szintén a nyitóállomány, valamint az itatásos borjak hatásának tudható be a 0,29%-os önköltség-mérséklődés. A hízók esetében az önköltségcsökkenése 1,4%. Ennél a korcsoportnál az átminősített alacsonyabb önköltségű szopósborjak hatása jobban érvényesül, mint a nyitóállomány és az átminősített itatásos borjaké és a selejtezett teheneké.

A II. elszámolásváltozat esetében a szopósborjú korcsoport önköltsége 55%-a a hagyományos elszámolás szerinti értéknek. Az I. elszámolásváltozathoz képest nagyobb mértékű önköltségcsökkenés figyelhető meg a magasabb korcsoportokban is. Az itatásos borjaknál 6,2%, a növendékeknél 1,7%, a hízóknál pedig 8,2%. A magasabb korcsoportok közül a hízók önköltségében nagyobb mérséklődés figyelhető meg, amely szintén a szopósborjak korosbításának eredménye.

A kiemelő önköltségszámítás alkalmazása, valamint a takarmányköltség energiaszükséglet alapján történő felosztása a tehenészet főtermékeinek önköltségét

jelentősen befolyásolja. A modellben kapott eredmények mutatják, hogy a kiemelő önköltségszámítás kombinálva az energia-egyenérték alkalmazásával a költségeket a borjúról a tej irányába mozdítja el. A szopósborjú önköltségének csökkenése a korosbítás miatt valamennyi korcsoport élőtömeg-önköltségére hat. A szopósborjú önköltségének mérséklődése függ attól, hogy a termékenyítés költségét csak a borjú vagy mindkét termék közös költségeként számoljuk-e el. Amennyiben csak a borjút terheli, úgy az önköltség jelentős részét alkotja, így az önköltségcsökkenés a hagyományos kalkulációhoz képest jóval kisebb mértékű lesz. Amennyiben a termékenyítés költségét mindkét termékre ráterheljük, a kétféle hozamban mutatkozó nagyságrendbeli különbség miatt a termékenyítés költségének alig 0,4%-a kerül a borjú élőtömeg-önköltségébe, 99,6%-a a tejet terheli.

A fejőház költséghelyként történő elszámolása lehetővé tenné a tej termelésével kapcsolatos költségek gyűjtését, azért, hogy a kalkuláció során csak a tej önköltségébe kerüljenek.

Megállapítottuk, hogy a kiemelő kalkuláció alkalmazásával a borjú önköltsége csökkent, míg a tej önköltsége nőtt. Költségátáramlás figyelhető meg a két termék között. A költségátrendeződés mértéke pedig attól függ, hogy a költségelemek közül mit tekintünk közös, és mit különköltségnek.

FORRÁSMUNKÁK JEGYZÉKE

(1) 2000. évi C törvény a számvitelről. – (2) Irányelvek az 50/1979. (XII. 15.) PM számú a mezőgazdasági termékek és szolgáltatások önköltségszámításának rendjéről szóló rendelethez. 134-138. pp. – (3) Csete L. – Gönczi I. – Kádár I. – Vadász L. (1974): Mezőgazdasági vállalatok és üzemek gazdaságtana. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 561-564. pp. – (4) Dobos K. – Jankó J. – Tóth M. – Vágsellyei I. (1965): Mezőgazdasági üzemtan. Mezőgazdasági Kiadó, Budapest, 32-33. pp. – (5) Fekete F. – Rácz L. (1962): A nemzetközileg összehasonlítható mezőgazdasági önköltség-mutatók kiszámításának módszere és első eredményei. Magyar Tudományos Akadémia Agrárgazdasági Kutató Intézete, Budapest, 131. p. – (6) Gönczi I. (1959): Mezőgazdasági üzemtan. Jegyzet. Mezőgazdasági Akadémia, Debrecen, 131 p. – (7) György E. (szerk., 1957): Mezőgazdasági önköltségszámítás. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Budapest, 22-26. pp. – (8) Kovács L. (1962): A költségszámítás néhány problémája a termelőszövetkezetekben. Magyar Mezőgazdaság, 17. sz. – (9) Németi L.-né (1963): A termelőszövetkezeti önköltségszámítás módszereinek összehasonlítása. A Magyar Tudományos Akadémia Agrárgazdasági Kutató Intézete Közleményei 4. sz., Budapest, 52-53. pp. – (10) Németi L.-né – Kelemen A. (1962): A mezőgazdasági önköltségszámítás és a gépi könyvelés tanulmányozása a Német Demokratikus Köztársaságban. A Magyar Tudományos Akadémia Agrárgazdasági Kutató Intézete 35. sz., Budapest, 29. p. – (11) Schmidt J. – Várhegyiné – Várhegyi J. – Túriné (2000): A kérődzők takarmányainak energia és fehérjeértékelése. Mezőgazda Kiadó, Budapest, 15-16; 119-120. pp.

TARTALOM

Solymos Rezső: Az erdők éve 2011! – Nemzetközi összefogás az erdőkért.....130

TANULMÁNY

Kasza Gyula – Fehér Orsolya – Kispál Judit – Ózsvári László:
Magyarországi eredetű élelmiszerek részesedése a hazai kiskereskedelemben.....143

Magda Róbert: A megújuló és a fosszilis energiahordozók
szerepe Magyarországon 153

Buzás Gyula – Szabó Ferenc: Szarvasmarhafajták tejtermelésének
gazdasági értékelése 166

Ábel Ildikó – Pupos Tibor: Ikertermékek kalkulációja a tehenészetben 174

Bakosné Böröcz Mária – Fogarassy Csaba: A hazai húsmarhatartás
környezeti értékelése és externáliáinak vizsgálata benchmarking módszerrel..... 181

Villányi Réka: Beszerzés az észak-alföldi zöldség-gyümölcs feldolgozó
vállalkozásokban 186

VITA

Pályi Zoltán: A bioüzemanyagok adózása Magyarországon 194

SZEMLE

Nagy Frigyes: Egy jeles könyv margójára: A történelem a mához szól! 199

Kozak Anita: A zöldség- és gyümölcstermelés, valamint -kereskedelem
Katalóniában..... 207

Vér András – Tenk Antal – Cser János: Tízéves az óvári mintagazdasági hálózat 214

KRÓNIKA

Várallyay György – Láng István: Stefanovits Pál, a talajtan és a
társtudományok tudósa.....219

Felhívás angol nyelvű különkiadásra!.....193

Summary 224

Contents..... 229